

POLITIK

Udledningen af ammoniak stiger for femte år i træk: »Det er en miljøskandale«

Ekspertter slår nu fast, at Danmark ikke længere kan reducere sin ammoniakudledning som lovet. Landbrugspakken får en stor del af skylden. Og både opposition og grønne organisationer er bekymrede. Minister afviser bekymring.

Siden 2013 er udledningen af ammoniak steget, og nu påpeger eksperter, at Danmark ikke længere kan nå at indfri den lovede reduktion i 2020, som Thorning-regeringen tilsluttede sig. Det kalder Socialdemokratiets miljøordfører, Christian Rabjerg Madsen, for »meget, meget dårligt nyt«. »Regeringen har markedsført sig som grønne, men er kulsorte. Det ser man meget tydeligt på ammoniakområdet,« siger han.

Foto: Liselotte Sabroe

Søndag d. 05. maj 2019, kl. 20:15

Del denne artikel ▾

HANS SKOVGAARD ANDERSEN
Journalist på Christiansborg

HELENE KRISTINE HOLST
Journalist på Christiansborg

Da landbrugspakken i 2015 blev præsenteret, og landmændene fik lov at gøde mere, var det ventet, at der ville blive udledt mere ammoniak til luften. Men regeringen lovede, at den ville iværksætte initiativer, der **ville »eliminere« den øgede udledning.**

Men nu viser nye tal, at det ikke er sket, og det får eksperter til at konkludere, at Danmark ikke længere kan nå at indfri et EU-mål for 2020, som Thorning-regeringen tilsluttede sig i 2012.

»Jeg kan ikke se, at der er sket noget politisk de seneste år, der kan gøre, at vi reducerer så kraftigt,« siger Mette Hjorth Mikkelsen, der som specialkonsulent ved Institut for Miljøvidenskab på Aarhus Universitet har stået for at lave de sidste mange årlige ammoniakopgørelser og -fremskrivninger.

I 2012 tilsluttede Danmark sig et EU-direktiv om, at vi i 2020 skulle have reduceret udledningen af ammoniak med 24 procent i forhold til udledningen i 2005. Danmark udledte i 2017 lidt over 72.000 ton ammoniak, hvilket svarer til en reduktion på ca. 13 procent siden 2005.

»Der er ingen regulering på tegnebrættet, der taler for, at vi når den reduktion,« siger Mette Hjorth Mikkelsen.

Det er Brian H. Jacobsen, seniorforsker ved Fødevareøkonomisk Institut ved Københavns Universitet, enig i. Han har i flere år beskæftiget sig med landbrugets økonomi i forbindelse med ammoniakudledning.

»De forskellige fremskrivninger viser nu, at der nok vil blive udledt omkring 5.000 ton ammoniak for meget i 2020,« siger han.

FAKTA

Udledning af ammoniak

Så mange ton ammoniak blev der udledt til luften i de enkelte år.

2017: 72.216 ton

2016: 70.852 ton

2015: 70.519 ton

2012: 72.252 ton

2005: 83.121 ton

2000: 91.953 ton

1995: 104.221 ton

1990: 123.553 ton

Kilde: Mette Mikkelsen Hjorth, Aarhus Universitet

Ammoniakudledning kommer primært fra gylletanke, gyllespredning og svinestalde, og landbruget står i alt for **[mere end 97 procent af den samlede udledning](#)**. Når ammoniakken fordamper, giver den næring til planterne. Men for meget er ødelæggende for sarte naturområder som **[hedelandskaber, moser, vandløb, og fjorde](#)**, og i forbindelse med visse kemikalier kan ammoniak også være skadeligt for mennesker.

Professor Stiig Markager fra Institut for Bioscience på Aarhus Universitet frygter, at udviklingen fortsætter, og at det kan føre til tab af biodiversitet og en »forarmet og udplaget natur«.

For at nå reduktionsmålet skal udledningen i 2020 ned på godt 67.000 ton ammoniak. Men [i årene siden 2013 er der sket en stigning](#) i udledningen af ammoniak fra landbruget, og ifølge Mette Hjorth Mikkelsen fra Institut for Miljøvidenskab skyldes det blandt andet landbrugspakken, der gav landmændene lov til at gøde mere.

»Udledningen er blevet reduceret siden 2005, men slet ikke i et tempo, der gør, at vi kan nå det,« siger Mette Hjorth Mikkelsen. Hun understreger, at den danske udledning har været markant højere, end den er i dag og påpeger, at der i 1985 blev udledt 129.000 ton ammoniak.

Stigning i gødning bærer skylden

Da den daværende S-SF-R-regering i 2012 tilsluttede sig, at Danmark skulle reducere sin udledning med 24 procent, lavede Mette Hjorth Mikkelsen fremskrivninger, der viste, at det mål kunne indfries.

»Det byggede vi på, hvordan vi troede, udledningen ville være. Men ikke alt gik som forventet og i 2017 blev der udledt godt 8.000 ton mere ammoniak end vi troede, da vi tilsluttede os målene. En del af stigningen i 2016 og 2017 kan tilskrives Landbrugspakken fra 2015, fordi det gav landmændene mulighed for at udbringe mere kvælstof til afgrøderne,« siger hun.

I år træder landbrugets målrettede regulering i kraft, hvilket skulle være med til at afhjælpe de negative konsekvenser ved landbrugspakken. Men den målrettede regulering forventes ikke at reducere udledningen af ammoniak væsentligt, siger Mette Hjorth Mikkelsen, der forklarer, at den målrettede regulering har fokus på at begrænse udledningen af kvælstof og ikke ammoniak.

Ifølge Brian H. Jacobsen kan landbruget reducere sin ammoniakudledning på mange måder. En af dem er både billig og nem.

»Der er mange landmænd, der har overdækket deres gylletanke, så de udleder mindre ammoniak, men der er ingen data på området, så hvis man opdaterer data, kan det være, at man opdager, at der faktisk bliver udledt mindre, end opgørelserne viser.«

DN: Behov for hasteindgreb

Stiig Markager mener, at stigningen i udledningen vil gøre det »helt umuligt« at indfri Danmarks målsætninger for vandmiljøet.

»Det er meget simpelt, men når man bruger mere ammoniak i landbruget, så kommer der mere ammoniak ud i naturen, og det er dårligt,« siger han.

Netop derfor kalder præsident i Danmarks Naturfredningsforening, Maria Reumert Gjerding, stigningen og eksperternes advarsel om, at man ikke kan nå reduktionsmålet for »dybt bekymrende«.

»De danske heder, overdrev og moser er vigtige levesteder for en lang række vilde planter og dyr, og de er især truet af en for stor ammoniakbelastning,« siger hun og kalder det en »miljøskandale,« der kræver et »hasteindgreb« fra Christiansborg.

Det var Ida Auken (R), der i 2012 som daværende miljøminister tilsluttede Danmark reduktionsmålet, og hun er »dødærgelig« over, at regeringen har slækket på tempoet i udledningen.

Sidste år [afsatte regeringen 160 millioner kroner](#) over fire år til at reducere udledningen, og regeringen vil desuden etablere en EU-finansieret tilskudsordning til investeringer i nye stalde, der skal være med til at udbrede ammoniak- og drivhusgasreducerende teknologier.

»Det er muligt, at regeringen har afsat midler, men det er for sent, og det er helt tydeligt, at det ikke har løst problemet,« siger Ida Auken.

Socialdemokratiets miljøordfører, Christian Rabjerg Madsen, kalder både stigningen i ammoniak og eksperternes advarsel for »meget, meget dårligt nyt«.

»Regeringen har holdt, hvad den lovede i landbrugspakken: Der er kommet en større udledning af ammoniak. Alle de ting, der øger udledningen, der skader vores luft, skader vores natur, det har regeringen gjort, mens de tiltag, der skulle trække i den anden retning, det har regeringen glemt. Regeringen har markedsført sig som grønne, men er kulsorte. Det ser man meget tydeligt på ammoniakområdet,« siger han.

Det har ikke været muligt at få et interview med miljø- og fødevareminister, Jakob Ellemann-Jensen (V), men i en mail minder han om, at regeringen har afsat penge til at reducere udledningen og understreger, at »de vil bidrage til, at vi når i mål«.

»Det danske reduktionsmål for ammoniakudledningen er det højeste i Europa og fire gange højere end gennemsnittet. Den tidligere regering fastsatte målet, men anviste desværre ikke hverken finansiering eller metoder for at opnå det. Det skal med i ligningen,« skriver han.

FAKTA

BAG OM HISTORIEN:

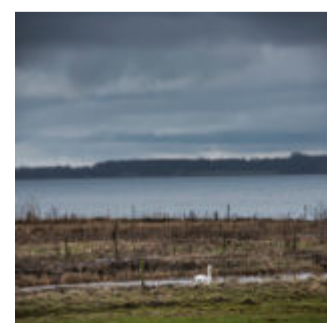
Berlingskes journalister blev kontaktet af en kilde, der gjorde opmærksom på stigningen i ammoniakudledning og mente, den kunne tilskrives landbrugspakken. Berlingske har gennem længere tid beskæftiget sig med de afledte effekter af landbrugspakken. Herefter tog Berlingske til flere forskere for at høre deres syn på stigningen i udledning. De medvirkende forskere har haft deres citater til gennemsyn for faktuelle fejl.

LÆS MERE

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

[Ny forskning: Kvælstof i vandet koster danske husejere millioner af kroner](#)

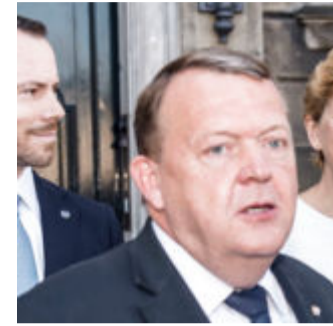
[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Røde partier og grønne organisationer raser over regeringens ønske om at udskyde deadline for bedre vandmiljø: »Det er en katastrofe«

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Regeringen beder endnu engang EU om at skubbe vandmiljø-deadline: »Dårligt nyt for vandet i Danmark«

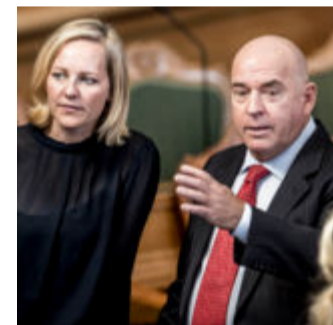
[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Danske myndigheder har selv spændt ben for »en væsentlig forudsætning« for omdiskuteret lovpakke

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Politikere kræver akut reaktion: Regeringen må handle, inden landmændene igen kører på markerne

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

»Alvorlig« advarsel fra EU får eksperter til at slå alarm: »Vi risikerer sundhedsskadeligt drikkevand«

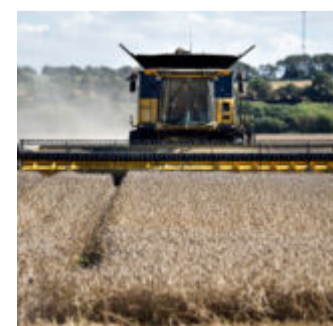
[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Landbruget efter »latterligt lille tal« skabte kritik: Vi har levet op til vores ansvar, og landbrugspakken giver et grønt plus

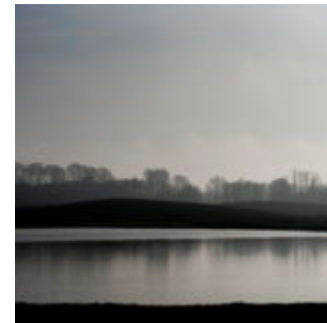
[POLITIK](#)

Det vil partierne gøre for at mindske landbrugets udledning af kvælstof

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Efter nye tal om landbrugspakken advarer eksperter om, at Danmark er på kant med EU-reglerne: »Vi er nødt til at reagere nu«

[POLITIK](#)

Røde partier vil have Ellemann-Jensen til at opdatere centralt skema: »Landbrugspakkens regnskab ligger i ruiner«

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

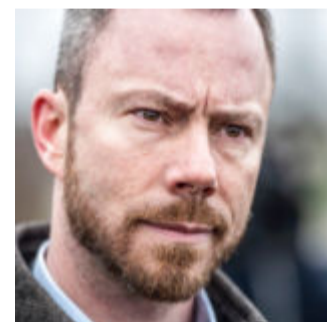
Eksperter fik ret i »alvorlige« advarsler mod omdiskuteret lov, men regeringen vil ikke gribe ind – lige nu

[POLITIK](#)

Ferieramt Løkke langer ud efter danske landmænd: »Landbruget har ikke helt leveret«

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Bæredygtigt Landbrug langer ud efter Jakob Ellemann-Jensen: »Det kniber med at stole på Venstre«

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

»Regeringens eklatante sløseri på kvælstofområdet bliver en af de største miljøpolitiske opgaver, der skal håndteres inden for kort tid«

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Politikere i chok over landbruget: »Det er en regulær skandale«

[POLITIK](#) | [ABONNEMENT](#)

Nu ses »stærkt utilfredsstillende« resultat af loven, der kostede minister jobbet

Annonce

[NYHEDER](#) | [ABONNEMENT](#)

Samuelson med nødråb til sine europæiske kolleger: På dette punkt fejler EU totalt

[NYHEDER](#) | [ABONNEMENT](#)

Mistænkt for tredobbelt drab har mørk fortid: Voldtog mindreårig, forsøgte at

dræbe kvinde og fremstod som lystløgner

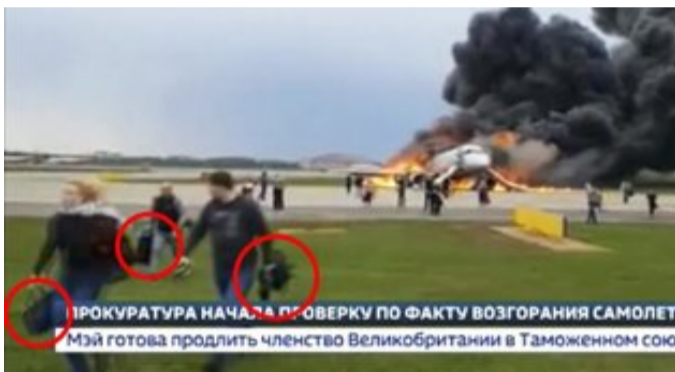
NYHEDER

Meghan og Harry gjorde præcis, hvad de havde truet med at gøre – og pressen surmuler

NYHEDER

Erdogan led sviende nederlag: Nu har Tyrkiet annulleret resultatet fra lokalvalg

NYHEDER | ABONNEMENT

Dette billede ryster flyeksperter: »Sekunder er afgørende. Det er fuldstændig galimatias«

NYHEDER | ABONNEMENT

Hvem, hvad og hvor dyrt? Her er den store guide til regeringens og Socialdemokratiets løsninger til de nedslidte

Hvor henter du mad på

DAGENS BREV

»Man skulle tro, at Danmark

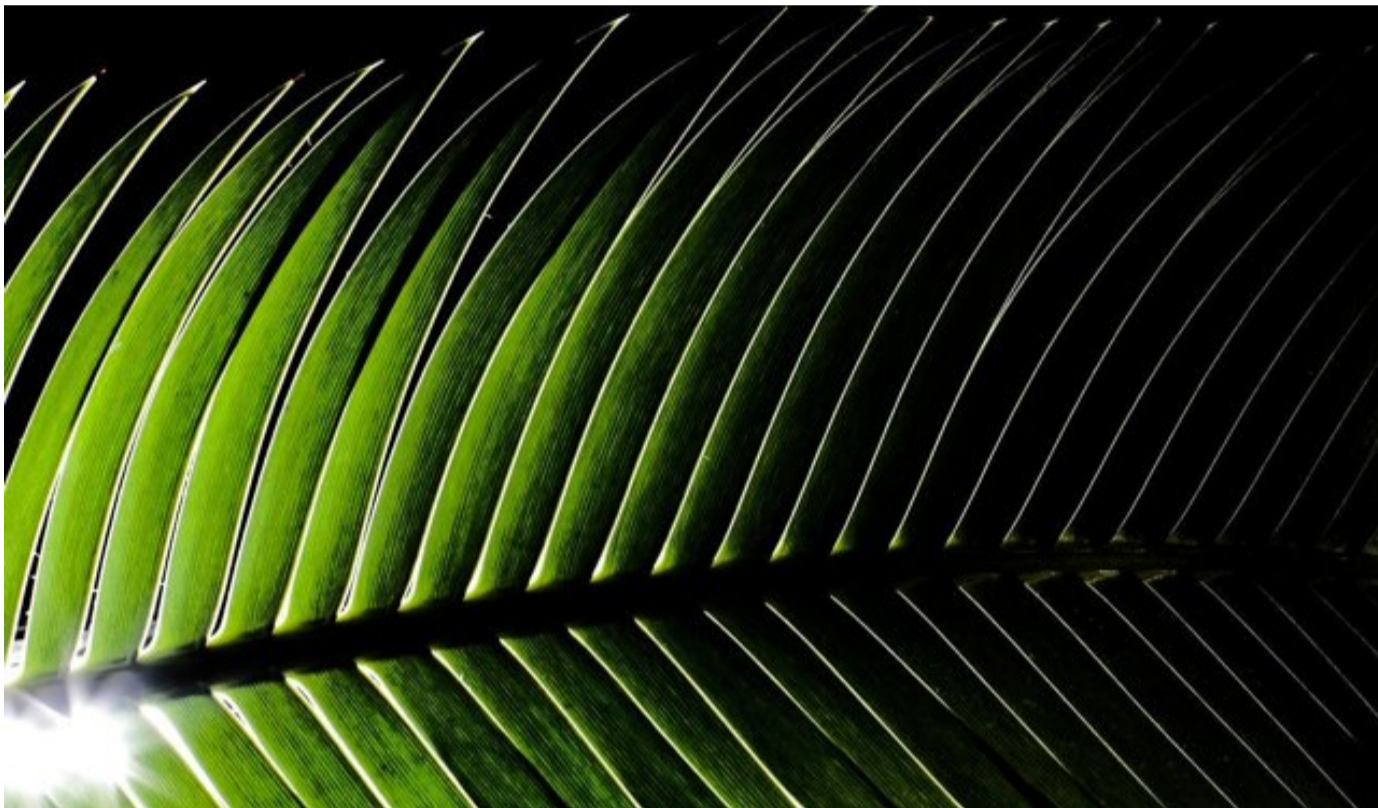
en sløv mandag? [Stem på Byens Bedste Takeaway.](#)

var hensunket i [dyb fattigdom og elendighed](#)«

| ABONNEMENT

[Sebastian er tilbage med nyt album](#) – men hvorfor har han valgt at lave en cirkus-agtig fortolkning af Klods-Hans?

NYHEDER

Alarmerende rapport om verdens natur: »Vi har et kæmpemæssigt problem«

[Unikt indblik i aktuel bestseller: Jens Andersen fortæller om Kim Larsen](#)

BUSINESS

Ugens aktie: Nye investorer kan begynde her – hvis de tør

NYHEDER | ABONNEMENT

Gadedreng fra Marokko vil til Canada: Rejser fra Danmark til Grønland som blind passager

Misbrug og kriminalitet: Gadebørn på ned til otte år finder vej til Danmark fra Nordafrika

OPINION | ABONNEMENT

Mads Fuglede: Dansk er ikke bare noget, man bliver med et snuptag

BUSINESS | ABONNEMENT

35 ansatte begik selvmord – nu er syv tidligere topchefer i retten

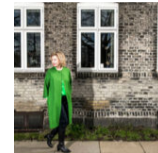
MEST LÆSTE

1. [AOK](#)

Esther har opdraget to direktører og en professor. Her er hendes tricks til at få succesfulde børn

2. [AOK](#) | [ABONNEMENT](#)

Caroline Søeborg Ahlefeldt har forudset nye tendenser hele sit liv - nu forudser hun endnu en, der vil ændre vores liv om fem år

3. [NYHEDER](#)

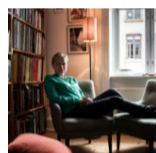
Knud Romer: »Jeg er bange for det offentlige«

4. [BUSINESS](#) | [ABONNEMENT](#)

Almindelige lønmodtagere har kun ét europæisk skattely tilbage

5. [AOK](#)

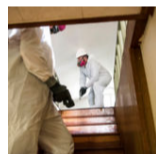
»Jeg kan godt lide folk, som andre måske synes er for meget - det synes nogen helt sikkert også, at jeg selv er«

6. [NYHEDER](#)

Kæmpe forvirring om nye karakterkrav til gymnasiet: Kan dit barn blive optaget eller ej?

7. [NYHEDER](#) | [ABONNEMENT](#)

Dokumenter afslører: Sådan blev USA hooked på verdens værste smertemedicin

8. [NYHEDER](#)

Ny rangliste over fornavne vækker opsigt i Tyskland: Er Muhammed pludselig det mest populære drengenavn i Berlin?

Til forsiden

Grundlagt 1749 af Ernst Henrich Berling

Berlingske Media A/S Pilestræde 34
DK-1147 København K, Danmark

OM BERLINGSKE

KUNDESERVICE

PRODUKTER

Tom Jensen, Chefredaktør (Ansv)

Mette Østergaard, Chefredaktør

Kevin Walsh, Digital redaktionschef

Anders Krab-Johansen, Koncernchef og udgiver

Følg Berlingske

© Berlingske Media | Generelle handelsbetingelser
Cookie- og Privatlivspolitik | Cookiedeklaration
CVR.nr.: 29 20 73 13